

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto

HML kyselytunti - Kausityö 16.4.2021

Tiivistelmä tapahtuman aikana esitetyistä kysymyksistä ja kommentteista.

Onko terveysturvallisuussuunnitelman laatimista varten olemassa pohja valmiina, jonka avulla suunnitelma tehdään?

- Kausityöntekijöitä työllistävän yrityksen tulee laatia terveysturvallisuussuunnitelma. Viralliset ohjeet terveysturvallisuussuunnitelman laatimiseen löytyvät Maa- ja metsätalousministeriön sivuilta: <https://mmm.fi/korona>. MMM:n listaus on selkeä ja suunnitelma tulisi mieltä tilakohtaisesti, joten asiasta ei ole tehty liitossa erikseen täydennettävää pohjaa. Käytännössä MMM:n ohjeistusta voi täydentää oman yrityksen tiedoilla suunnitelmaa varten.
- Jos terveysturvallisuussuunnitelmaan määritetään kontaktihenkilöksi yrityksen ulkopuolinen henkilö, on suositeltavaa laatia salassapitolomake. Ihmisten terveydentilaan liittyvistä asioista ei saa kertoa kuin terveysturvallisuussuunnitelman ja on tärkeää huolehtia työntekijöiden terveystietojen tietoturhasta.
- Terveysturvallisuussuunnitelma käsitellään kunnan tartuntatautilääkärin kanssa, mutta sitä ei tarvitse välttämättä lähettää erikseen mihinkään. Terveysturvallisuussuunnitelmaa kiinnostaa erityisesti työntekijöiden nimilista ja saapuminen, jotta kesäloma-aikana kunnassa osataan varata riittävästi resursseja testauspalveluihin.

Löytyykö virallisia ohjeita myös ukrainaksi ja venäjäksi?

- Terveysturvallisuussuunnitelma, ohjeistuksesta maahantulosta, karanteenista sekä työntekijöiden virallisia ohjeita löytyy ukrainaksi, venäjäksi ja englanniksi täältä: <https://mmm.fi/en/coronavirus>.

Tarvitsevatko ukrainalaiset koronatestitodistuksen saapuessaan maahan?

- Suomen viranomaiset eivät vaadi koronatestitodistusta ennen maahan saapumista, mutta monet lentoyhtiöt vaativat sitä lentoa varten.

Pääsevätkö kaikki rajalle tulevat työntekijät koronatestiin?

- Päätöksen myötä jokaisen Helsingin satamien, Helsinki-Vantaan lentoaseman ja Vaalimaan rajanylityspaikan kautta maahan tulevan henkilön täytyy osallistua välittömästi maahantulon jälkeen terveystarkastukseen, jonka osana voidaan ottaa koronavirustesti. Lähde: <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69903893>. Suomeen saapuvia työntekijöitä on suositeltavaa vahvasti ohjautumaan koronatestiin rajalla.

Tilauslennoilla saapuvat työntekijät testataan automaattisesti, muilla lennoilla saapuvien täytyy erikseen vaatia koronatestiä rajalla. Testiin ei ohjata automaattisesti. Laivalla saapuvia ei välttämättä testata pyytämälläkään.

- Pakkotestauslain puuttuessa asialle ei voi valitettavasti tehdä mitään.

Kunnan tartuntatautilääkäri ei ole testauttanut oireettomia työntekijöitä julkisella puolella?

- Jos kunnan lääkäri ei suostu suoraan testauttamaan oireettomia henkilöitä, osoittakaa heille Maa- ja metsätalousministeriön ohjeet (<https://mmm.fi/korona>) ja Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätös (<https://stm.fi/korona-kustannusten-korvaukset>) asiasta. Näissä dokumenteissa mainitaan selkeästi, että kaikki on testattava.

Onko oireettomien testaus paikallinen tulkinta?

- Vaikuttaa, että on hyvin paikallinen, eikä perustu viralliseen ohjeistukseen.

Onko 72 tunnin päästä tehtävä testi tai mahdollisissa altistumistapauksissa tehtävät testit myös ilmaisia?

- Myös 72 tunnin maassaolajakson jälkeen otettava testi, sekä altistumistapauksissa otettavat testit ovat ilmaisia, kun ne tehdään julkisella puolella. Yksityisellä toimijalla testi maksaa heidän hinnastonsa mukaisesti.

Jos työntekijä on jo Suomessa asuva ulkomaalainen opiskelija, onko hänet myös pakko testauttaa ennen töiden aloitusta tilalla?

- Jos on opiskelijana maassa, hän ei ole kausityöntekijä, vaikka tekisikin kausitöitä. Opiskelijan viisumista on varmistettava, sisältyykö siihen työnteko-oikeus. Tämän saa parhaiten varmistettua TE-toimistosta. Aina kun tilalle tulee uusi työntekijä, hänet on syytä ohjata henkilö ensin koronatestiin varmuuden vuoksi.

Korvataanko kunnille ulkomaalaisten kausityöntekijöiden testauksesta aiheutuneet kulut?

- Tartuntatautilain testauskriteerit täyttyvät, jos on syytä epäillä, että ulkomaalaisella työntekijällä on tai saattaa olla tartunta. Silloin testi on testattavalle maksuton (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (1992/734)). Kunnat saavat korvauksen kriteerit täyttävistä testikuluista. Korvausmenettelyä ja tarkempia kriteerejä ei ole vielä vahvistettu, mutta kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että voi osoittaa kulujen kohdentumisen asianmukaisesti. Lähde: <https://stm.fi/korona-kustannusten-korvaukset>

Koronatestien väärentäjiä liikkeellä?

- Koronatestien väärentäjiä on havaittu jo Helsingissä. Työnantajan on syytä olla erittäin tarkkana, eikä kannata hyväksyä mitä tahansa testitulostodistuksia. Suosittelemme pyytämään testituloksia työnantajan omaan puhelinnumeroon, ja työnantajan tulee pitää yhteyttä kunnan tartuntatautiviranomaiseen, jotta saatte varmasti oikeat testitulokset.
- Testit rajalla ovat ilmaisia. Jos joku pyytää testistä rahaa, on kyseessä huijaus.

Miltä virallinen koronatestitodistus näyttää?

- Selkeää virallisen todistuksen mallia ei ole. Kunnan tartuntatautiviranomainen päättää, hyväksytäänkö testitulos vai ei.

Saako työntekijä tulla Suomeen viettämään karanteenia, ennen kuin kausityötodistuksella ilmoitettu työ alkaa?

- Rajanviranomaiset ovat linjanneet, että myönnetyllä kausityötodistuksella saapuvat työntekijät (biometrinen passi) saavat tulla Suomeen aikaisintaan 14 vuorokautta aiemmin kuin työ kausityötodistuksella alkaa. Tämä mahdollistaa karanteenin vieton Suomessa. Tärkeää kuitenkin muistaa, että Suomessa saa olla kausityötodistuksella korkeintaan 90 päivää, eli jos työntekijä on tullut 14 vuorokautta aiemmin Suomeen, joutuu hän lähtemään Suomesta myös 14 vuorokautta aiemmin. Kausityöntekijä, jonka kausityötodistus on vasta vireillä, ei saa tulla Suomeen, vaan hänet käännytetään rajalta.
- Myös esim. ukrainalainen, jolla on oleskelulupa ja biometrinen passi, pääsee maahantulo-oikeuden avulla 14 vuorokautta aiemmin maahan viettämään karanteenia. Venäläisillä ei kuitenkaan ole viisumivapautta, eli maahan saa tulla vasta, kun viisumi on voimassa.

Kotimaassa sairastettu korona – miten toimitaan Suomeen tulon suhteen ja Suomessa?

- Työnantaja: Keskustele asiasta kunnan tartuntatautilääkärin kanssa. Ohjeistus tulee viranomaiselta (tartuntatautilääkäri).

Kenellä on oikeus tartuntatautipäivärahaan?

- Jos kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri tekee virallisen karanteenipäätöksen, eikä henkilö pysty työskentelemään etänä kotoa käsin, vaan hänelle tulee karanteenin vuoksi tulonmenetystä, on mahdollista saada tartuntatautipäivärahaa. Tässä linkki Kelan sivuille, jossa asiasta tarkempaa tietoa: <https://www.kela.fi/tyonantajat-tartuntatautipavaraha>
- Esimerkiksi työntekijän saapuessa maahan ennen kuin oleskelulupa tai kausityötodistus on voimassa, niin silloin heillä ei tapahdu tulonmenetystä. Tartuntatautipäivärahaa saa vasta silloin, kun henkilöllä on lupa tehdä töitä.

Saako altistunut ja oireeton henkilö tartuntatautipäivärahaa?

- Jos tartuntatautiviranomainen tekee päätöksen karanteenista, on henkilö oikeutettu tartuntatautipäivärahaan.

Miten Virosta tulevien työntekijöiden tulee toimia?

- Virosta tulevat kausityöntekijät ovat EU:n kansalaisia, jolloin maahantulo on helpompaa. Kaikilla maahan saapuvilla työntekijöillä tulee olla [perustelulomake maahantulon välttämättömyydestä](#), jolla osoitetaan heidän tulevan huoltovarmuuden kannalta kriittisiin töihin, eikä esimerkiksi rakennusalalle. Virolaisten koronatestauksen pitäisi olla ilmainen julkisella puolella, aivan kuten muillekin.

Pääseekö autolla Ukrainasta Suomeen? Entä Venäjältä?

- Ukrainalaisille ei suositella autolla matkustamista, sillä jokin maa Suomen ja Ukrainan välillä voi kieltää läpimatkustuksen. Viime vuonna esimerkiksi Latvia ei päästänyt kausityöntekijöitä maahan. Kausityötodistuksella ei edes pääse autolla maahan tällä hetkellä lainkaan. Huomioi, että matkustusrajoitukset voivat muuttua nopeastikin eri maissa.
- Venäjältä pääsee kyllä autolla Suomeen. On kuitenkin syytä suositella vahvasti ajamaan mahdollisimman suoraan rajalta tilalle, jotta välttyttäisiin tarpeettomilta tartuntaketjuilta.

Ukrainalaiset työntekijät haluavat tulla Suomeen ukrainalaisen Nordlinkin suorilla tilauslennoilla. Aiheuttaako tämä ongelmia, kun ei ole MTK:n organisoima lento?

- Viranomaisten vahva suositus on, että käytettäisiin vain MTK:n järjestämiä tilauslentoja. Kaikki matkustustavat Suomeen ovat kuitenkin lain mukaan sallittuja tällä hetkellä.

Työlupien jatkaminen Suomessa? Esimerkiksi kausityötodistus, jota halutaan jatkaa?

- Kausityötodistuksen jälkeen haetaan ensimmäistä kausityöoleskelulupaa (ei jatkolupaa!).

Saako ulkona työskennellä ilman kasvomaskeja?

- Voi työskennellä, kunhan 2 m turvavälit toteutuvat. Varovaisuusperiaatetta on syytä noudattaa ja asian voi vielä varmistaa kunnan terveysviranomaiselta.

Jos bussikuljetuksessa on koronapositiivinen henkilö, joutuvatko kaikki bussikuljetuksessa olevat karanteeniin?

- Bussikuljetuksissa oleellista on, kuinka väljästi henkilöt matkustavat. Bussia ei missään nimessä kannata ahdata täyteen, vaan pyrkiä pitämään turvavälit ja kannattaa hyödyntää mahdollisimman isoja busseja ryhmien kuljetukseen, esim. 10 henkilölle 30 hengen bussi.

Kaikkien tulisi käyttää maskeja kuljetuksen aikana. Jos nämä varotoimet ovat toteutuneet, useimmat viranomaiset eivät ole tähän mennessä katsoneet muita bussissa matkustaneita altistuneiksi. Asian kannattaa varmistaa paikalliselta tartuntatautiviranomaiselta.

Mitä eroa on eristyksellä ja karanteenilla?

- Eristys on tartuntatautiviranomaisen määräämä toimi koronapositiiviselle henkilölle. Yleensä kesto vähintään 10 pv tai jos oireita niin oireettomana pitää olla 2 pv.
- Karanteeni on tartuntatautiviranomaisen määräämä toimi henkilölle, jota ei tiedetä varmuudella koronapositiiviseksi. Kesto vähintään 14 päivää.

Jos työntekijä sairastuu koronaan työjakson loppupuolella, eli joutuu eristykseen ja henkilön kausityötodistuksen 90 päivää alkaa tulla täyteen. Miten silloin toimitaan?

- Henkilöä ei saa laittaa lentokoneeseen ja aiheuttaa muita tartuntaketjuja. Asiasta kannattaa ottaa pikimmiten yhteyttä Maahanmuuttovirastoon, jotta oleskelua voidaan pidentää siihen saakka, kunnes matkustaminen on turvallista. Todennäköisesti joutuu olemaan yhteydessä myös oman maan lähetystöön sekä pyytää tartuntatautiviranomaiselta todistukset, että karanteenijakso on voimassa.
- Asiasta ei ole varmaa tietoa ja HML selvittää asian

Voiko altistuneena työskennellä?

- Tämä riippuu paikallisen tartuntatautiviranomaisen tekemästä päätöksestä ja sen ehdoista.

Altistuneet henkilöt saattavat vaihtaa työnantajaa omin luvin uuden kausityölain astuessa voimaan. Miten työntekijän vastaanottava tilan tulee toimia?

- Aina kun tulee uusi työntekijä, on syytä ohjata henkilö ensin koronatestiin. Pelkkä epäilyskin altistumisesta riittää testausta varten.
- Tarkistakaa työntekijän työnteke-oikeus. Jos henkilöllä on kausityölupa, tarkistakaa, kenelle lupa on myönnetty. Lupa on työnantajakohtainen. Suositus on kysyä alkuperäiseltä työnantajalta, mikä on työntekijän tilanne ja miksi hän hakee sinulle töihin?

Miten toimitaan jo koronan sairastaneiden kanssa?

- Kunnan tartuntatautilääkäri päättää miten koronan jo sairastaneiden kanssa toimitaan. Yhteys siis tartuntatautilääkäriin.

Tilalle ei ole tulossa ulkomailta työvoimaa. Täytyykö olla yhteydessä johonkin tahoon terveysasioissa pakollisen työterveyden lisäksi.

- Terveysturvallisuussuunnitelma vaaditaan vain ulkomaisen kausityövoiman osalta. Kotimaisen osalta, voit kysyä asiasta kunnan tartuntatautilääkäriltä

Miten 17.6. voimaantuleva kausityölaki vaikuttaa koronavarovaisuuteen? Uuden lain myötä työntekijät voivat työskennellä useammalla tilalla ja liikkua isommalla alueella tietyin ehdoin?

- Tällä hetkellä ei vielä tiedetä. HML selvittää asiaa. Viranomaisten TE-live lähetys aiheesta 28.4. klo 9

Miten tauot hoidetaan korona-aikana?

- Tauot on syytä järjestää viime vuoden ohjeistuksien mukaisesti, eli tauot pyritään porrastamaan, noudatetaan 2 m turvavälejä ja ylipäätään kannattaa välttää sosiaalisia kontakteja myös tauoilla.

Riittääkö asunnoksi nukkumistila, jos oman keittiön järjestäminen ei millään onnistu?

- Tämä on tulkintakysymys, mutta luultavasti se riittää, jos kyseiselle henkilölle järjestetään valmis ruoka.

Myönnetäänkö venäläisille kausityöviisumeita? Muutamille työntekijöille kommentoitu, että kausityöviisumeita ei myönnetä?

- Tähän asti kausityöviisumeita on myönnetty, eikä liitossa ole kuultu, etteivätkö kausityöviisumilla saapuvat venäläiset pääsisi Suomeen.

Kelan hyödyllisiä lomakkeita?

- KELA hoito-oikeus lomakkeet SV141, jos työntekijä sairastuu
- Kannattaa täyttää valtakirja KELA asiointiin lomake VAL3 (mahdollistaa työntekijän asioiden hoidon, jos työntekijä on estynyt asioita hoitamaan)
<https://www.kela.fi/documents/10192/3861304/VAL3.pdf>
- Tartuntatautipäivärahan hakulomake kelasta, Y17
<https://www.kela.fi/documents/10192/3861304/Y17.pdf>
  - Haettava 2 kk kuluessa

Skenaariomallit koronatilanteesta tilalla (skenaariomallien kaaviot löytyvät erillisestä tiedostosta: HML Kyselytunti – Kausityö 16.4.2021 (ESITELMÄ))

- Skenaariomallien tavoitteena on havainnollistaa, mitä voi tapahtua tulevana kesänä ulkomaalaisten kausityöntekijöiden kanssa tämän hetken kokemusten perusteella.
- Todennäköisyys koronapositiivisille työntekijöille on erittäin suuri.
- Yksinkertaistettu versio:
  - Kertoo yksinkertaistetusti, miten testaus ja karanteenijärjestelmä toimivat ulkomaalaisen kausityöntekijän saapuessa Suomeen. On syytä huomioida, että jokaisessa tilanteessa on kaksi tapausvaihtoehtoa.
- Skenaario A:
  - Ideaalinen tilanne, mutta tuskin kovin realistinen.
    - 10 henkilöä saapuu tilalle
    - Kuljetus tilalle on turvavälit ja maskit huomioituna
    - Majoittuminen 1 henkilön asunnoissa/huoneissa, jossa ei ole ollenkaan yhteistiloja (ei keittiötä, WC:tä tai suihkua).
  - Ei lainkaan altistuneita, sillä kaikki asuvat 1 henkilön huoneissa ja majoitus hoidettiin mahdollisimman turvallisesti.
- Skenaario B:
  - Hieman todennäköisempi skenaario, jonka toteutukseen kannattaa pyrkiä.
    - 10 henkilöä saapuu tilalle
    - Kuljetus tilalle on turvavälit ja maskit huomioituna
    - Majoittuminen enintään 2 henkilön huoneissa.
  - Skenaariossa altistuu vain saman majoitustilan huonetoveri. On suositeltavaa ottaa testi 14 vrk karanteenijakson jälkeen, oli oireita tai ei. Tässä voi olla kuntakohtaisia eroja.
  - Yhtä aikaa positiiviseksi todetut voi majoittaa samaan tilaan, mutta altistuneet tulisi sijoittaa mahdollisimman pieniin majoitustiloihin. Tavoitteena olisi lyhentää oleellisesti tartuntaketjuja.
- Skenaario C:
  - Todennäköinen skenaario, jos kontaktipisteitä ja riskipaikkoja ei vältetä.
    - 10 henkilöä saapuu tilalle
    - Kuljetus tilalle on ahdas, ei maskeja käytössä.

- Majoittuminen yhteistiloissa.
- Kaikki samaan aikaan saapuvat altistuvat jo kuljetuksen aikana tai viimeistään ryhmämajoituksessa ajan kanssa. Yhteismajoitustiloissa korona-altistumisesta määrätään ns. perhekaranteeni, joka tarkoittaa 21 vuorokautta. Jos tämän ajanjakson jälkeen tulee uusi positiivinen testi, määrätään ryhmälle jälleen 21 vuorokauden karanteeni. Pahimmillaan tämä voi toistua niin kauan, kun altistuneita on tässä majoitusryhmässä. Jos samassa ryhmämajoituksessa on useita henkilöitä, voivat he olla helposti jopa 2 kk karanteenissa.
- Oleellista on pyrkiä työntekijöiden saapuessa mahdollisimman välttämään asumiseen, jotta työntekijät saataisiin mahdollisimman pian töihin tilalle. Kuljetuksessa altistuminen tulkitaan eri kunnissa hyvinkin erilaisesti, joten ole yhteydessä oman kuntasi tartuntatautiviranomaiseen. Kaikessa päätöksenteossa kuitenkin pyritään estämään se pahin mahdollinen eli kaikkien työntekijöiden yhtäaikainen sairastuminen / altistuminen → mistä seuraa koko toiminnan pysähtyminen.

Vaade koronatestistä ulkomaalaiselle työntekijälle

- HML:n jäsensivulle on tehty valmiiksi mallilomake vaateesta Covid-19 testin ottamisesta ja valtuutuksesta testituloksen luovutuksesta työnantajan tietoon: <https://www.hmlry.fi/ajankohtaista-jasenille/tyovoiman-valttamaton-maahantulo-testausvaade/>. Lomakkeelle voi helposti täyttää oman tilan tiedot.
- Korostakaa työntekijöille, ettei kentältä saa poistua, ennen kuin testi on otettu. Jos testiä ei suostuta ottamaan rajalla, niin pyytäkää työntekijää ottamaan yhteyttä teihin, jotta voitte itse vaatia näytteen ottoa.

Työnantajan tai toimeksiantajan perustelut työntekijän maahantulon välttämättömyydestä

- Tämä lomake vaaditaan jokaiselta maahan saapuvalta kausityöntekijältä, myös EU-maista saapuville. Lomake on hyvin samanlainen kuin viime vuonna, mutta se on päivittynyt hieman.
- Lomakkeen täyttövinkit liiton verkkosivuilla: <https://www.hmlry.fi/ajankohtaista-jasenille/tyovoiman-valttamaton-maahantulo-testausvaade/>.

Työsuhteessa huomioitavaa

- Muistakaa liittää työsopimukseen liitteeksi uutena tullut liite työsopimuksen urakkapalkan muodostumisesta. Viime vuonna urakkapalkkauksen kanssa oli paljon ongelmia.
- AVI:t ovat kertoneet keväällä, että tulevat keskittymään ensi kesän tarkastuksissa urakkapalkkaukseen, työajankirjanpitoon ja työaikasunnitelmaan.

Yleisiä vinkkejä

- Sekä työntekijöiden kuljettamiseen lentokentältä tilalle että tilan sisäisessä liikkumista on syytä miettiä tarkkaan tänä vuonna. Miten nämä saadaan omalla tilalla järjestettyä mahdollisimman turvallisesti ja saataisiin vältettyä ylimääräiset karanteenijaksot.
- Pyrkikää etsimään lähialueelta mahdollisimman pieniä asuntoja. Mitä pienempiin asuntoihin saatte työntekijät, sitä nopeammin tulette saamaan ne töihin.
- Miettikää myös, miten saatte altistuneiden määrän pysymään mahdollisimman pienenä, jos kauden aikana työyhteisössä paljastuu koronapositiivinen henkilö. Tavoitteena olisi välttää tilanne, jossa suurin osa työntekijöistä on karanteenissa eivätkä saa tehdä töitä.
- Pyrkikää hoitamaan karanteenikäytännöt mahdollisimman hyvin, jottei tauti lähtisi leviämään tilalta muualle.
- Muistakaa salassapito. Ihmisten terveydentilaan liittävästä asioista saa kertoa vain tartuntatautiviranomainen. Nämä ovat ihmisten henkilökohtaisia tietoja, eikä niitä saa kertoa

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto

eteenpäin. Jos/kun media on kiinnostunut tästä aiheesta, niin työnantaja ei saa sanoa mitään työntekijöiden terveystilanteesta, vaan ohjatkaa haastattelut kunnan terveystoimikunnalle.

- Koronatoimissa askarruttavissa asioissa kannattaa ottaa suoraan yhteyttä oman alueen tartuntatautiviranomaiseen. HML pystyisi ainoastaan kysymään ohjeita THL:ltä, jonka ohjeet ovat todennäköisesti hyvin yleismaailmallisia, eivätkä ne todennäköisesti huomioi paikallisia olosuhteita tai yrityksiä eroavaisuuksia. Tartuntatautilääkäri tekee kuitenkin viime kädessä kaikki päätökset kuntalaisten osalta.

UUSI ilmiö nuorten hakijoiden kohdalta on, että työhaastatteluun kutsuttaessa hakija ei vastaa puheluihin ja/tai jos pyytää haastatteluun sähköpostilla, niin sähköpostiin ei vastata lainkaan. Kyse siis, että työntekijä ei vastaa! Esim. Tänä vuonna 30 myyjähdokkaasta vain 11 vastasi haastattelukutsuun

Tulevia tapahtumia

- 28.4. klo 9.00–9.45, Migri + TEM: Uusi kausityölaki
- 28.4. klo 10.00–12.30, Henkilöstöhallinnon edistäminen puutarhatiloilla (HEP) -hankkeen webinaari (HUOM! Muuttunut aikataulu!)